

Eerst de veroordeling, dan de uitspraak

Posted on 20 juni 2020 by Eduard Bomhoff

'Laat de jury uitspraak doen,' zei de Koning ongeveer voor de twintigste maal die dag.
'Nee, neen,' zei de Koningin, 'eerst de veroordeling en dan de uitspraak.'
'Grote onzin,' riep Alice luid. 'Stel je voor, eerst de veroordeling!'
'Houd je mond,' zei de Koningin, die purper werd van woede.
'Ik denk er niet over,' zei Alice.
'Sla haar hoofd af,' riep de Koningin zo hard als ze kon.

Lewis Carroll: De avonturen van Alice, Vertaling Alfred Kossmann

Van koninginnen gesproken: wij moeten in Nederland heel dankbaar zijn dat onze koningin Máxima niet aan zo'n snel gericht is onderworpen over de politiek van haar vader. Nadat in de zomer van 2000 de discussie opkwam, kreeg premier Kok alle tijd, eerst voor een discreet historisch onderzoek door Prof. Michiel Baud, en daarna voor de diplomatie van oud-minister Max van der Stoel.

Pas na zeven maanden werken aan een consensus was de tijd rijp voor het

dubbelinterview van de kroonprins en zijn geliefde (waarin Máxima de harten won door te bevestigen dat haar verloofde “een beetje dom” was geweest door een brief van dictator Videla aan te halen als een historisch document).

Journalisten worden ontslagen

Oordeel en vonnis gaan nu helaas veel sneller. Marshall McLuhan heeft dankzij Twitter gelijk gekregen met zijn profetie uit 1967 in “The medium is the massage” : ‘Societies are shaped more by the nature of the media by which men communicate than by the content of the communication’ (“massage” was geen drukfout voor “message”; McLuhan had net als president Trump ontdekt dat een spelfout helpt om de aandacht van de lezer te prikkelen).

Het Amerikaanse tijdschrift New York Review of Books plaatst ieder nummer al op het internet lang voordat het wordt verzonden naar de abonnees. Toen de uitgave van 11 october 2018 in mijn brievenbus plofte, was de Nederlandse hoofdredacteur Ian Buruma al een paar weken ontslagen om een “foute” publikatie. Een Twitterstorm over “Reflections from a Hashtag” van Jian Ghomeshi in een serie beschouwingen over “me too” forceerde zijn vertrek.

Buruma zei verdrietig: ‘Ik ben veroordeeld zonder enige vorm van proces’. Men hield zelfs tegen hem dat hij zei geen behoefte te hebben om zelf onderzoek te doen naar de klachten van vrouwen over Ghomeshi, hoewel het beter lijkt om zulk onderzoek over te laten aan politie, justitie en zo nodig aan onderzoeksjournalistiek, maar niet aan een erudiete Japan-specialist.

En nog meer ontslagen

De afgelopen twee weken heeft het standrecht van Twitter nog meer slachtoffers gemaakt. De redacteur van de opiniepagina van de New York Times moest weg nadat hij een artikel van een invoedrijke conservatieve senator had geplaatst. De hoofdredacteur van de Philadelphia Inquirer sneuvelde omdat hij boven een foto van brandstichting en plundering bij rellen als titel had geplaatst: “Buildings matter too”. Dat was zo’n belediging van “Black lives matter” dat die hoofdredacteur na twintig jaar trouwe dienst per direct weg moest.

Drie voorbeelden uit de media; aan de Amerikaanse universiteiten is de Twitter-

terreur nog ernstiger. De hoofdredacteur van het *Journal of Political Economy*, het meest vooraanstaande wetenschappelijke tijdschrift voor economie ter wereld, is op staande voet ontslagen. Aanleiding waren een paar tweets waarin hij Black Lives Matter een onvolwassen en ondoordachte beweging noemde.

Dat activeerde een paar oud-studenten om bekend te maken dat de professor (oorspronkelijk uit Duitsland maar geëmigreerd naar de VS) zich zes jaar geleden niet respectvol had uitgelaten over de Martin Luther King-holiday (hij moest zijn seminar verplaatsen), en daarna een getinte student op de eerste rij had gevraagd of die zich beledigd voelde. Veel universitaire collega's maken (vaak anoniem) bekend dat ze bang zijn om nog vrijuit te spreken over de politieke en economische actualiteit.

Standrecht op morele gronden

Standrecht is extra gevaarlijk wanneer het samen gaat met het idee dat wij de eerste en enige generatie zijn in de wereldgeschiedenis met het goede morele kompas. Dat dacht Robespierre ook, maar een paar maanden later waren het zijn aanklagers die hem naar de guillotine stuurden vanwege hún perfecte morele oordeel. Uiteindelijk was de dictator Napoleon nodig om een eind te maken aan een sociale beweging die aan het begin alleen de koning wou inkaderen in een constitutionele monarchie.

Ik eindig ook met Alice. Lewis Carroll (pseudonym voor Charles Dodgson) was auteur maar ook een begaafd fotograaf. In zijn tijd waren smaakvolle foto's van pre-pubescente meisjes symbolen van zuivere onschuld – men stuurde ze rond als verjaardagskaart. Zijn model Alice kreeg in 1932 als 80-jarige weduwe een ere-doctoraat van Columbia voor het "doen ontwaken van de inspiratie van een wiskundige zodat hij op volmaakte wijze in het hart van een kind kon zien".

Zo veel jaren later voelen wij ons daarbij misschien ongemakkelijk, maar Professor Will Brooker schrijft dat verdenkingen van de seksualiteit van Charles Dodgson "meer zeggen over onze samenleving en over huidige frustraties dan over Dodgson." Zie artikel op Smithsonian Magazine.

Prof. Brooker schreef zijn "Alice's Adventures: Lewis Carroll in Popular Culture" in 2004. Toen kon dat nog, maar ik ben bang dat we sindsdien steeds minder tijd hebben voor hoogleraren in culturele studies, en makkelijker meeschreeuwen met de Koningin uit Alice: "Arresteer die Zevenslaper,' 'Onthoofd die Zevenslaper! Gooi

die Zevenslaper er uit! Onderdruk hem! Knijp hem! Knip hem zijn snor af!”